

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN KINH TẾ VIỆT NAM
TS. CÙ CHÍ LỢI (Chủ biên)

TĂNG TRƯỞNG VÀ CHẤT LƯỢNG TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ TẠI VIỆT NAM

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN KINH TẾ VIỆT NAM

TS. CÙ CHÍ LỢI
(chủ biên)

**TĂNG TRƯỞNG VÀ CHẤT LƯỢNG
TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ
TẠI VIỆT NAM**

NHÀ XUẤT BẢN TỬ ĐIỂN BÁCH KHOA
HÀ NỘI - 2009

TS. CÙ CHÍ LỢI (*Chủ biên*)
TS. VŨ HÙNG CƯỜNG
ThS. NGUYỄN CHIẾN THẮNG
ThS. PHẠM SỸ AN
ThS. NGUYỄN ĐÌNH HOÀ
CN. PHAN THỊ HẠNH THU

ĐẶT VẤN ĐỀ

VIỆT NAM là nước có tiềm năng kinh tế với quy mô dân số lớn và nằm trong khu vực kinh tế năng động trên thế giới. Những cải cách kinh tế định hướng thị trường, mở cửa và thay đổi cơ cấu trong những năm qua đã tạo điều kiện cho nền kinh tế Việt Nam có những bước phát triển năng động với tốc độ tăng trưởng 7 - 8%/năm. Tốc độ tăng trưởng của nền kinh tế là khá cao, tuy nhiên, vẫn chưa đạt mức như mong đợi. Trên thực tế, không ít nước trong khu vực với điều kiện phát triển giống Việt Nam đã từng có những bước khởi động tăng trưởng tốt hơn nhiều với tốc độ tăng trưởng 9-10%/năm và thậm chí còn cao hơn. Việt Nam là một nước đi sau, có điều kiện tiếp cận các công nghệ hiện đại như công nghệ thông tin, công nghệ sinh học, vật liệu mới và sự ra đời của các phương tiện sản xuất tiên tiến và hiệu quả như máy tính, các công cụ sản xuất kỹ thuật số, ... Bên cạnh đó, Việt Nam đang được hưởng những điều kiện kinh tế quốc tế thuận lợi hơn rất nhiều so với các nước trước kia như chế độ thương mại quốc tế

cởi mở hơn, các luồng vốn đầu tư trực tiếp, gián tiếp, các khoản viện trợ lớn hơn rất nhiều so với trước đây ở các nước. Tiềm năng lớn, lợi thế lớn, nhưng việc biến những tiềm năng đó thành hiện thực tăng trưởng kinh tế vẫn còn cần nhiều nỗ lực.

Những phân tích của chúng tôi cho thấy Việt Nam trong những năm qua đã không tận dụng được lợi thế thời đại cho việc đẩy cao năng suất và mô hình tăng trưởng kinh tế của Việt Nam chủ yếu là tăng trưởng qua số lượng - tăng trưởng dựa vào việc gia tăng các yếu tố đầu vào. Nếu mô hình tăng trưởng này không có những điều chỉnh và chất lượng tăng trưởng không được theo đuổi một cách quyết liệt, nền kinh tế Việt Nam hoàn toàn có khả năng đối diện với nguy cơ giảm tăng trưởng và tốc độ tăng trưởng 7 -8%/năm như những năm qua cũng có thể là mục tiêu khó đạt được.

Để duy trì hoặc đẩy cao hơn tốc độ tăng trưởng kinh tế, chiến lược tăng trưởng của Việt Nam trong thời gian tới một mặt vẫn cần đẩy mạnh sự gia tăng các yếu tố đầu vào như vốn và lao động, mặt khác cũng cần phải đẩy mạnh sự tăng trưởng về chất, tức là dựa trên sự cải thiện về chất lượng các yếu tố đầu vào. Sự gia tăng các yếu tố đầu vào vẫn có một vai trò quan trọng, nhưng sự gia tăng này cần phải dựa trên chiến lược nâng cao hiệu quả đầu tư hơn là việc đẩy cao tổng đầu tư xã hội vượt quá mức 40% GDP, tỉ lệ đầy rủi ro cho

những mất cân đối vĩ mô. Việc nâng cao hiệu quả đầu tư là một biện pháp hoàn toàn khả thi khi hiện nay khoảng 3% GDP thuộc tổng đầu tư xã hội đang nằm dưới dạng các công trình dở dang (không hoàn thành, chậm tiến độ, ...) không phát huy hiệu quả tăng trưởng, và việc đẩy tỉ lệ này xuống khoảng 1% GDP như các nước, sẽ góp phần gia tăng thêm tốc độ tăng trưởng ít nhất là 0,5%/năm. Việc cải thiện chất lượng tăng trưởng một phần phụ thuộc vào việc cải thiện quản lý đầu tư, tuy nhiên vấn đề này cũng phụ thuộc rất nhiều vào các nỗ lực khác bao gồm những cải thiện căn bản vấn đề khu vực kinh tế nhà nước cũng như cải thiện chất lượng sống gắn liền với việc cải thiện chất lượng nguồn nhân lực.

CHƯƠNG I

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ TĂNG TRƯỞNG VÀ CHẤT LƯỢNG TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ

I. KHÁI NIỆM VỀ TĂNG TRƯỞNG VÀ CHẤT LƯỢNG TĂNG TRƯỞNG

Việc gia tăng của cải vật chất là mục tiêu căn bản của tiến trình phát triển kinh tế của mỗi quốc gia vì đó là nền tảng căn bản cho việc cải thiện phúc lợi và tiến bộ của loài người. Tuy nhiên, sự gia tăng của cải vật chất không tự nó dẫn đến việc cải thiện đời sống dân cư nói chung, và điều này còn phụ thuộc vào khả năng tiếp cận đến khối lượng của cải, vật chất mà xã hội tạo ra. Như vậy, để giải quyết vấn đề tăng trưởng và phát triển, người ta phải đồng thời giải quyết hai vấn đề: 1) Gia tăng của cải vật chất, và 2) Phân phối của cải vật chất. Sự gia tăng của cải vật chất là điều kiện tiên đề cho sự cải thiện đời sống dân cư và việc phân phối một cách hợp lý, công bằng của cải vật chất là điều

kiện cần có đảm bảo cho việc nâng cao đời sống và cũng là điều kiện để duy trì sự tăng trưởng có tính chất dài hạn và bền vững. Như vậy sự gia tăng của cải vật chất là điều kiện cần cho sự cải thiện đời sống dân cư, còn việc phân phối của cải vật chất chính là điều kiện đủ. Việc phân phối công bằng của cải vật chất đến lượt nó lại là điều kiện cho sự phát triển bền vững tức là điều kiện cho sự gia tăng của cải vật chất về dài hạn.

- **Tăng trưởng**

Tăng trưởng về thực chất là sự gia tăng về khối lượng hàng hoá và dịch vụ của một quốc gia hay một đơn vị hành chính nhất định. Người ta có thể sử dụng nhiều đơn vị đo lường để thể hiện tăng trưởng, nhưng thông dụng nhất là các chỉ tiêu như tốc độ gia tăng Tổng sản phẩm xã hội (GDP) hàng năm (hàng quý, tháng), hoặc tốc độ gia tăng Tổng sản phẩm xã hội thuần (GNP) hàng năm (quý, tháng), hoặc có thể là GDP bình quân đầu người và tốc độ gia tăng của GDP bình quân đầu người.

- **Chất lượng tăng trưởng**

Khi đánh giá sự biến đổi của một nền kinh tế nhất định, về truyền thống, các học giả, các nhà hoạch định chính sách thường căn cứ vào tăng trưởng. Tuy nhiên, tốc độ tăng trưởng mới chỉ phản ánh được một mặt về sự gia tăng hàng hoá và dịch vụ, mà không phản ánh được hàng loạt các vấn đề của một nền kinh tế, ví dụ như vấn đề tính ổn định của nền kinh tế, sự hài hoà giữa tăng trưởng kinh